

HOTĂRIRE

privind controlul constituționalității unor prevederi ale art.I pct.5, art.II și art.III din Legea nr.102 din 28 mai 2010 “Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, art.19 alin.(3) lit.a) din Legea nr.1260-XV din 19 iulie 2002 “Cu privire la avocatură”, republicată

nr. 3 din 10.02.2011

Monitorul Oficial nr.34-36/6 din 04.03.2011

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Dumitru PULBERE – președinte
Victor PUȘCAȘ – judecător
Petru RAILEAN – judecător
Elena SAFALERU – judecător-raportor
Valeria ȘTERBEȚ – judecător

grefier – Dina Musteața, cu participarea avocatului parlamentar Tudor Lazăr, autorul sesizării, Iurie Cojocaru, reprezentantul Parlamentului, Oleg Efrim, reprezentantul permanent al Guvernului la Curtea Constituțională, Vitalie Pîrlog, președintele Asociației “Alianța pentru Justiție și Drepturile Omului”, specialist invitat din partea grupului de deputați – autori ai sesizării, conducându-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.102 din 28 mai 2010 “Pentru modificarea și completarea unor acte legislative” și a prevederilor art.10 alin.(3) lit.a) din Legea nr.1260-XV din 19 iulie 2002 “Cu privire la avocatură”, republicată.

Drept temei pentru examinarea dosarului au servit sesizările unui grup de deputați din fracțiunea parlamentară a Partidului Comuniștilor din Republica Moldova și a avocatului parlamentar Tudor Lazăr, depuse la 12 august 2010 și, respectiv, la 15 septembrie 2010, în conformitate cu prevederile art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin deciziile Curții Constituționale din 2 septembrie 2010 și 5 octombrie 2010, sesizările au fost acceptate spre examinare în fond și conexe într-un dosar, deoarece ambele vizează constituționalitatea unor norme din Legea cu privire la avocatură.

Asupra problemelor ce fac obiectul sesizărilor Curtea Constituțională a dispus de punctele de vedere comunicate de Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Curtea Supremă de Justiție, Consiliul Superior al Magistraturii, Procuratura Generală, Centrul pentru Drepturile Omului, Uniunea avocaților din Republica Moldova, Asociația “Juriștii pentru Drepturile Omului”, Asociația “Alianța pentru Justiție și Drepturile Omului”, Centrul de drept al avocaților, Biroul asociat de avocați “Avocații publici”, Liga Avocaților din Moldova.

Examinând materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și explicațiile participanților la proces, Curtea Constituțională

A CONSTATAT:

1. La 28 mai 2010 Parlamentul a adoptat Legea nr.102 “Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”¹ (în continuare – Legea nr.102), prin care a operat modificări și completări în Legea

nr.1260-XV din 19 iulie 2002 "Cu privire la avocatură"² (în continuare – Legea cu privire la avocatură) și Codul de procedură civilă nr.225-XV din 30 mai 2003³ (în continuare – Codul de procedură civilă).

¹ M.O., 2010, nr.135-137, art.476

² M.O., 2002, nr.126-127, art.1001

³ M.O., 2003, nr.111-115, art.451

Potrivit art.I pct.5 din Legea nr.102, art.7 din Legea cu privire la avocatură a fost completat cu alin.(1¹) avînd următorul cuprins: "Acordarea asistenței juridice calificate prevăzute la alin.(1) lit.c) și lit.e) de către o persoană fizică sau juridică care nu are calitatea de avocat se pedepsește, dacă legea nu prevede altfel".

Conform art.II din Legea nr.102, Codul de procedură civilă a fost modificat și completat după cum urmează: 1. La art.8 alin.(1) textul "sau de un alt reprezentant" se înlocuiește cu textul "sau de un alt reprezentant, în cazurile prevăzute de prezentul cod". 2. În art.75: la alin.(1) cuvintele "reprezentanți" și "reprezentant" se înlocuiesc, în ambele cazuri, cu cuvîntul "avocat"; la alin.(2) cuvintele "reprezentanții lor" se înlocuiesc cu textul "alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice sau de către avocați". 3. Art.76 și art.78 se abrogă. 4. La art.79 alin.(5), cuvîntul "terț" se înlocuiește cu cuvîntul "avocat". 5. Art.80: la alin.(1), după cuvîntul "reprezentantului" se introduc cuvintele "persoanei juridice"; alin.(2) și alin.(5) se abrogă; la alin.(7) textul "ordin scris, eliberat de Baroul de avocați, sau prin alt act prevăzut de lege" se înlocuiește cu textul "mandat, eliberat de reprezentat și certificat de avocat"; alin.(8) se abrogă. 6. La art.81 textul "eliberată de reprezentat" se înlocuiește cu textul "eliberată reprezentantului persoanei juridice sau în mandatul eliberat avocatului". 7. Art.96 se completează cu alin.(1¹) cu următorul cuprins: "Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat". 8. La art.97 alin.(4) cuvîntul "reprezentantului" se înlocuiește cu cuvîntul "avocatului". 9. La art.206 alin.(5), textul "avocatului (reprezentantului) sau a celui care acordă asistență părții" se înlocuiește cu cuvîntul "reprezentantului".

Prin art.III din Legea nr.102 a fost modificat art.III din Legea nr.89-XVI din 24 aprilie 2008 "Pentru modificarea și completarea unor acte legislative"⁴, după cum urmează: la pct.2, textul "de desemnarea unui reprezentant avocat" se înlocuiește cu textul "de desemnarea unui avocat".

⁴ M.O., 2008, nr.99-101, art.366

În conformitate cu art.V alin.(1) lit.a) din Legea nr.102, pct.5 din art.I, în partea ce ține de completarea cu alin.(1¹) a art.7 din Legea cu privire la avocatură, prevederile art.II, art.III și art.IV vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2012.

Potrivit grupului de deputați – autori ai sesizării, prin aceste norme s-a urmărit scopul de a institui monopolul avocaților asupra prestării serviciilor juridice calificate și de reprezentare în instanțele de judecată, limitîndu-se astfel dreptul persoanei de a fi asistată în instanța de judecată de alte persoane decît avocații. Pentru aceste motive ei consideră că prevederile respective contravin art.1 alin.(3), art.15, art.16, art.22, art.26, art.43, art.46 și art.54 din Constituție.

2. Potrivit art.10 alin.(3) lit.a) din Legea nr.1260-XV "Cu privire la avocatură", republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.159 din 4 septembrie 2010, art.582, "persoana care a depus cerere de eliberare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat nu se consideră persoană cu reputație ireproșabilă și cererea ei nu se admite în cazul în care a fost condamnată anterior pentru infracțiuni grave, deosebit de grave, excepțional de grave săvîrșite cu intenție, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale".

Avocatul parlamentar consideră că sintagma "*chiar dacă au fost stinse antecedentele penale*" din art.10 alin.(3) lit.a) din Legea cu privire la avocatură comportă interdicția de a primi licența pentru exercitarea profesiei de avocat, interdicție care nu poate fi justificată după stingerea antecedentelor

penale, deoarece încalcă drepturile și libertățile unor cetățeni cu capacitate deplină de exercițiu, licențiați în drept cu antecedente penale stinse.

În opinia sa, sintagma contestată restrânge principiul egalității în drepturi, precum și dreptul la muncă, încălcând astfel dispozițiile art.16, art.20 și art.43 din Constituție, art.8, art.23 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art.8 și art.14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

3. Raportînd dispozițiile legale contestate la normele constituționale, la legislația în domeniu și la actele internaționale, Curtea Constituțională reține următoarele.

Republica Moldova a declarat protejarea și promovarea drepturilor omului drept principii democratice fundamentale. Conform art.1 alin.(3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Un principiu de bază consfințit în Constituție este principiul universalității, conform căruia cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea (art.15).

Atît Constituția, cît și tratatele internaționale cu privire la drepturile și libertățile omului statuează principiul egalității tuturor în fața legii, accesul liber la justiție, dreptul la apărare.

Dreptul persoanei de a se adresa justiției este o condiție *sine qua non* în asigurarea eficienței exercitării drepturilor și libertăților sale.

Accesul liber la justiție este un principiu complex, cuprinzînd mai multe raporturi juridice și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină. În conexiune cu acest principiu este *dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești* competente împotriva actelor care violează drepturile legitime ale persoanelor, consacrat în art.20 din Constituție, și *dreptul la apărare*, reglementat de art.26 din Constituție, conform căruia fiecărei persoane în Republica Moldova i se garantează dreptul la apărare. Fiecare om are dreptul să *reacționeze independent*, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. În tot cursul procesului părțile *au dreptul să fie asistate de un avocat*, ales sau numit din oficiu.

Astfel, dreptul la apărare este un drept fundamental, garantat, care poate fi exercitat de către orice persoană în mod independent și liber.

3.1. Una din sarcinile procedurii civile constă în judecarea justă a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor (art.4 din Codul de procedură civilă).

Dezvoltînd normele constituționale privind dreptul la asistență judiciară, art.8 alin.(1) din Codul de procedură civilă stipulează că părțile, alți participanți la proces au dreptul să fie asistați în judecată de către un avocat ales ori numit de instanță, în cazurile prevăzute de prezentul cod, sau de un alt reprezentant. Asistența judiciară poate fi acordată în orice instanță de judecată și în orice fază a procesului (alin.(2)).

Un rol important în protejarea drepturilor și libertăților omului revine avocatului. Fiind exponentul unei profesii guvernate de standarde etice și deontologice, avocatul este în măsură să presteze servicii juridice de calitate.

În garantarea dreptului fiecărei persoane la apărare și la asistență juridică calificată, statul promovează politicile care asigură această garanție, instituind pîrghiile prin care asistența juridică calificată în instanțele judecătorești să fie asigurată de către avocați.

Potrivit Recomandării nr.(2000)21 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, avocatul este persoana calificată și abilitată în conformitate cu legislația să pledeze, să acționeze în numele clienților săi, să practice dreptul, să apară în fața unei instanțe judecătorești sau să consulte și să reprezinte în materie juridică clienții săi. Aceste dispoziții au fost preluate în art.1 al Legii cu privire la avocatură.

Art.7 alin.(1) din Legea cu privire la avocatură (în variantă republicată – art.8 alin.(1) stipulează genurile *de asistență juridică calificată* acordate de către avocați.

Conform modificărilor operate în art.7 din Legea cu privire la avocatură, nici o persoană fizică sau juridică care nu are calitatea de avocat nu este în drept să acorde asistență juridică calificată în cazul reprezentării intereselor persoanelor fizice în instanțele de judecată.

Astfel, prin noile amendamente (art.7 alin.(1¹) din Legea cu privire la avocatură) s-a instituit *dreptul exclusiv* al avocaților de a acorda cetățenilor asistență juridică calificată și de a le reprezenta interesele în instanța de judecată în cauzele civile, excluzând reprezentarea acestora în instanța de judecată de alte categorii de persoane, dacă legea nu prevede altfel.

În conformitate cu pct.5 din Rezoluția nr.(78)8 a Comitetului miniștrilor către statele-membre privind asistența juridică și consultanța juridică, asistența juridică trebuie întotdeauna să presupună concursul unei persoane calificate pentru exercitarea unei profesii juridice conform reglementărilor statului interesat, nu doar atunci când sistemul național de asistență juridică implică un asemenea concurs, dar și atunci când reprezentarea părților în fața unei jurisdicții a statului interesat trebuie, în mod obligatoriu, să fie asigurată de o asemenea persoană conform legii aceluși stat.

Potrivit notei informative la proiectul de lege, reprezentarea în procedurile civile de către neavocați afectează grav calitatea actului de justiție, cauzează evaziunea fiscală, face imposibilă asigurarea de către stat a calității serviciilor juridice de avocatură și subminează buna funcționare a instituției avocaturii.

Prin adoptarea legii în cauză legiuitorul și-a propus să lichideze aceste deficiențe, urmărind un scop legitim protejat într-o societate democratică.

După cum rezultă din punctele de vedere ale Ministerului Justiției și Guvernului pe marginea sesizării, susținute în cadrul ședinței Curții de către reprezentantul permanent al Guvernului la Curtea Constituțională, "prin edictarea acestei dispoziții s-a urmărit realizarea unei reprezentări calificate și asigurarea apărării în cele mai bune condiții a intereselor justițiabililor în fața instanțelor de judecată". La fel se subliniază că "amendamentele operate au drept scop *consolidarea acestei instituții* (se are în vedere instituția avocaturii – nota Curții) întru crearea unui sistem echitabil de administrare a justiției, care să garanteze independența avocaților în exercitarea profesiei fără restricții nejustificate și fără a face obiectul unor influențe, sugestii, presiuni, amenințări sau imixțiuni. Conform prescripțiilor legale, asistența juridică calificată constituie asistența acordată nemijlocit de către avocat".

Curtea consideră că instituirea restricțiilor asupra reprezentării judiciare nu contravine normelor constituționale și celor internaționale, precum și regulilor generale ale unei societăți democratice, pentru următoarele motive.

Constituția (art.26 alin.(3) prevede că în tot cursul procesului părțile au dreptul la asistența unui avocat, înțelegând prin aceasta o persoană care are calitatea de avocat, dobândită în condițiile prevăzute de lege. Această prevedere este o puternică garanție, care previne desfășurarea unor activități de asistență juridică de către persoane necalificate, nesupuse controlului profesional.

Prevederile prin care se exclude dreptul altor juriști profesioniști de a acorda servicii de reprezentare în instanța de judecată nu restrâng dreptul cetățeanului, conferit prin art.26 alin.(2) din Constituție, de a reacționa independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale și de a alege modalitatea și mijloacele de reprezentare, stabilite prin lege.

Deși în realitate în cauzele civile reprezentanții neavocați ai persoanelor fizice și juridice exercită atribuții specifice avocatului, activitatea lor nu este subordonată unor exigențe etice sau profesionale, ceea ce subminează obligația pozitivă a statului de a asigura asistența juridică calificată în procedurile judiciare.

Noile amendamente privind reprezentarea judiciară răspund unor rațiuni de natură obiectivă, având drept scop de a face ordine într-un domeniu de importanță majoră pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, de a anihila deficiențele în acordarea asistenței juridice în cauze civile prin excluderea din acest proces a persoanelor, care în activitatea lor nu se conduc de standardele deontologice și profesionale pe care în mod normal le implică avocatura.

Astfel, Curtea consideră nefondate argumentele autorilor sesizării privind instituirea prin aceste norme a "monopolului avocaților asupra prestării serviciilor juridice" și discriminării neavocaților, iar Hotărârea Curții Constituționale nr.8 din 15 februarie 2000, invocată de către ei în acest context, irelevantă pentru prezenta cauză.

Exercițiul dreptului la apărare, statuat în art.26 din Constituție, este consolidat de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului prin aplicarea art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În hotărîrea *Mestah și al. contra Franței* (26 iulie 2002, par.45) CtEDO a notat că dreptul de a alege reprezentantul nu este absolut. În cazul în care persoana refuză să beneficieze de serviciile avocaților licențiați, acest fapt nu poate fi interpretat ca impunînd o obligație de a admite un alt reprezentant dorit de acesta, ci ca o renunțare la dreptul de a fi reprezentat (idem, par.46). În hotărîrea *Steel și Morris contra Regatului Unit* (15 februarie 2005, par.63-72) CtEDO a constatat o violare a dreptului la apărare garantat de art.6 CEDO, pe motiv că reclamantii nu au putut beneficia, în cadrul unei cauze civile de defăimare, de serviciile unui avocat din oficiu, în pofida faptului că ei au beneficiat de consiliere ocazională.

Curtea subliniază că Legea nr.102 nu exclude dreptul cetățeanului de a-și apăra interesele personal. Însă în cazul în care el dorește să-și ia un reprezentant, acesta trebuie să fie din rîndul avocaților.

În ceea ce privește dreptul persoanei de a fi reprezentată gratuit, care, în opinia autorilor sesizării, este încălcat prin normele contestate, Curtea relevă că, potrivit art.V alin.(1) lit.a) din Legea nr.102, prescripția legală privind obligativitatea reprezentării persoanei în cauzele civile de către avocat se aplică de la 1 ianuarie 2012, data intrării în vigoare și a prevederilor art.19 alin.(1) lit.e) din Legea nr.198-XVI din 26 iulie 2007 “Cu privire la asistența juridică garantată de stat”⁵.

⁵ M.O., 2007, nr.157-160, art.614

Cu referire la argumentele autorilor sesizării privind încălcarea dreptului la muncă și a dreptului de proprietate al persoanelor care în prezent desfășoară în mod legal activitate de prestare a serviciilor juridice și de reprezentare în instanța de judecată Curtea reține următoarele.

Noile norme legale nu constituie o ingerință în exercitarea dreptului la muncă. Statul este în drept să stabilească criterii clare de calificare pentru persoanele ce prestează anumite servicii sau activități.

Legea nr.102 exclude dreptul persoanei neavocat de a fi reprezentant în instanțele judiciare, însă nu interzice acesteia să acorde consiliere juridică extrajudiciară, să efectueze reprezentarea juridică în fața autorităților administrative, precum și reprezentarea judiciară a persoanei juridice, dacă ea este angajatul acesteia.

Acordarea serviciilor de reprezentare în instanța de judecată practică de neavocați nu este reglementată de legislația fiscală. Ei nu dispun de autorizare pentru prestarea acestor servicii. Prin urmare, nu se poate afirma că ei dețin prin lege un drept garantat – cel de a presta astfel de servicii și de a obține venituri.

În această ordine de idei, veniturile obținute din serviciile de reprezentare prestate de către neavocați nu constituie bunuri protejate prin prisma art.1 al Protocolului nr.1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale⁶.

⁶ Tratatate internaționale, 1998, vol.1, pag.341

După cum s-a menționat, odată cu modificarea unor dispoziții ale Legii cu privire la avocatură și instituirea pentru persoanele neavocați a interdicției de a acorda servicii de reprezentare în instanțele de judecată în materie civilă, prin Legea nr.102 din 28 mai 2010 au fost modificate și abrogate un șir de articole din Codul de procedură civilă, care reglementează instituția reprezentării în instanța de judecată.

Reprezentarea judiciară, ca mijloc eficient și legal de apărare a persoanelor fizice sau juridice, constituie un drept firesc al omului, fiind prevăzută de multiple acte normative naționale și internaționale. Reprezentarea judiciară contribuie semnificativ la realizarea dreptului fundamental la apărare, statuat de Constituție.

Curtea consideră că modificările operate nu aduc atingere principiului disponibilității, statuat de dreptul procesual civil, conform căruia în procesul civil părțile dispun liber de dreptul subiectiv

material sau de interesul legitim supus judecării și de mijloacele procesuale acordate de lege. Acest principiu, reglementat de art.27 alin.(1) din Codul de procedură civilă și susținut de alte dispoziții ale Codului, acordă părții dreptul de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Operînd modificări în Codul de procedură civilă, legiuitorul nu a exclus instituția reprezentării, după cum susțin autorii sesizării. Există un număr mare de legi privind natura raporturilor juridice supuse dezbaterilor în instanța de judecată și temeiurile juridice privind reprezentarea judiciară. Astfel, Codul familiei stabilește reprezentarea legală și firească în persoana părintelui, tutorelui, curatorului și a altor persoane. De asemenea, Codul civil, Codul navigației maritime comerciale, Legea insolvenței, Legea privind societățile pe acțiuni, Legea sindicatelor, Legea cu privire la mediere, Legea privind protecția consumatorilor etc., în funcție de natura juridică a litigiului de drept material și de alte temeiuri, determină persoanele în drept de a exercita funcția de reprezentant în instanța judiciară.

În temeiul celor enunțate, Curtea Constituțională conchide că normele legale contestate sînt în concordanță cu dispozițiile constituționale ale art.26, art.43, art.46 și art.54.

3.2. Potrivit prevederilor art.8 alin.(4) lit.a) din Legea cu privire la avocatură (în varianta republicată a legii – art.10 alin.(3) lit.a): “Persoana care a depus cerere de eliberare a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat nu se consideră persoană cu reputație ireproșabilă și cererea nu se admite în cazul în care a fost condamnată anterior pentru infracțiuni grave, excepțional de grave săvîrșite cu intenție, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale”.

După cum s-a menționat mai sus, un rol important în protejarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale într-o societate democratică revine avocatului, iar pentru ca persoana să poată accede la această profesie, legiuitorul a impus anumite cerințe.

În alin.(3) al art.10 din Legea cu privire la avocatură legiuitorul a stabilit limitativ cazurile în care persoana nu se consideră cu reputație ireproșabilă, și anume: a fost condamnată anterior pentru infracțiuni grave, deosebit de grave, excepțional de grave săvîrșite cu intenție, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale.

Astfel, pentru a putea profesa avocatura, persoana trebuie să dispună în mod obligatoriu de o bună pregătire profesională și de moralitate, această cerință decurge și din Recomandarea nr.(2000) 21 a Comitetului de Miniștri al Consiliului European, care statuează că “trebuie luate toate măsurile necesare pentru a asigura un înalt grad de pregătire juridică și de moralitate drept condiții prealabile admiterii în profesia de avocat”.

Restricțiunile impuse de legiuitor sînt în deplină concordanță cu prevederile art.54 din Constituție.

Instituind norma art.10 alin.(3) lit.a) din Legea cu privire la avocatură, legiuitorul oferă societății și justițiabililor siguranța că actul de justiție va fi îndeplinit de persoane, a căror credibilitate nu poate fi pusă la îndoială. De menționat că interdicția contestată este stipulată și în alte legi naționale. Astfel, Legea cu privire la statutul judecătorului prevede că la funcția de judecător poate candida persoana care nu are antecedente penale și se bucură de o bună reputație; Legea cu privire la Procuratură impune pentru candidații la funcția de procuror aceeași condiție.

Condiția că persoanele care doresc să profeseze avocatura trebuie să corespundă anumitor cerințe este prevăzută și de Carta principiilor fundamentale ale avocatului european, care stipulează că acesta trebuie să se bucure de încrederea clienților, a terțelor persoane, a instanțelor de judecată și a statului, avocatul trebuie să demonstreze că este demn de încredere.

Dispoziții similare conține și Codul deontologic al avocaților din Republica Moldova, adoptat de Congresul avocaților la 20 decembrie 2002⁷, potrivit cărora relațiile dintre avocat și client sînt bazate pe onestitate, probitate, echitate, corectitudine, sinceritate și confidențialitate. Responsabilitatea avocatului include atît comportamentul acestuia în exercitarea profesiei, cît și în afara ei.

⁷ www.avocatul.md

Totodată, Curtea menționează că norma legală nu prevede interdicția de a accede la profesia de avocat pentru persoanele care au săvîrșit infracțiuni ușoare, mai puțin grave cu intenție, precum și toate infracțiunile comise din imprudență în cazul în care au fost stinse antecedentele penale.

Punînd accentul pe profesionalismul și reputația ireproșabilă a avocatului, Curtea consideră că prevederile legale nu contravin nici art.29 al Declarației Universale a Drepturilor Omului⁸, care stipulează “că în exercitarea drepturilor și libertăților sale fiecare persoană este supusă numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectării drepturilor și libertăților celorlalți și în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale, într-o societate democratică”.

⁸ Tratatul internațional, 1998, vol.1, pag.11

Curtea consideră că prevederile art.111 alin.(3) din Codul penal, ce reglementează stingerea antecedentelor penale și anulează incapacitățile și decăderile din drepturi ale persoanei, sînt inaplicabile în cazul persoanei cu o reputație și un comportament compromis, deoarece stingerea antecedentelor penale sau reabilitarea persoanei sînt consecințe ale încălcărilor prevăzute de normele legislației penale, iar comportamentul și reputația persoanei constituie aprecierea publică a persoanei prin prisma faptelor comise.

De asemenea, Curtea menționează că Legea cu privire la avocatură are statut de act legislativ special în raport cu norma penală și, potrivit principiului *specialia generalibus derogant*, ea are prioritate.

Curtea Constituțională reiterează cerințele Curții Europene a Drepturilor Omului, care în repetate rînduri a menționat că justiția nu trebuie doar să fie îndeplinită, ci și să ofere încrederea că a fost îndeplinită. Aceasta presupune că statele-părți la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sînt obligate nu doar să instituie un sistem normativ care ar asigura ca activitatea tuturor participanților la actul de justiție să se desfășoare în strictă conformitate cu prevederile legale și cu standardele internaționale, ci și să întreprindă toate măsurile pentru ca justițiabilii să aibă convingerea că a fost îndeplinită justiția.

Astfel, prevederea art.10 alin.(3) lit.a) din Legea cu privire la avocatură nu contravine dispozițiilor constituționale.

În baza celor expuse, conducîndu-se de prevederile art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.62 lit.a) și art.68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se recunoaște drept constituționale:

- textul “(1) Acordarea asistenței juridice calificate prevăzute de alin.(1) lit.c) și e) de către o persoană fizică sau juridică care nu are calitatea de avocat se pedepsește, dacă legea nu prevede altfel” din pct.5 art.I; art.II și art.III din Legea nr.102 din 28 mai 2010 “Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”;

- sintagma “chiar dacă au fost stinse antecedentele penale” din art.10 alin.(3) lit.a) din Legea nr.1260-XV din 19 iulie 2002 “Cu privire la avocatură”, republicată.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

**PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Dumitru PULBERE

Chișinău, 10 februarie 2011.

Nr.3.